

VREME

KO I KAKO
ČUVA
ĐINĐIĆA
I KOŠTUNICU

17. januar 2002. Cena 70 din, Crna Gora: 1.50 EUR Broj 576

IZVEŠTAČ VREMENA U KINI **NA VECERI S PREDSEDNICIMA**

Intervju: LJUBA TADIĆ, BARD

MASIVAN DŽANGL, AL' KRATAK:
Kosheen, Beograd 12. januar 2002.

KONCERTI

Čelo i bas

KOSHEEN; Hala sportova Novi Beograd,
12. januar 2002.

Ova koncertna sezona, nesporno bogatija od prethodnih, u znatnoj meri počiva nam na odjecima & reagovanjima na Exit fest, održan leta 2000. Pre par godina iz Bristol/Engleska krenuli su kao trendovski drum'n'bass trio, a jasan glas i pregledne pop-pesme učinili su da na prošlom Exitu Kosheen zavrede status zvezda večeri. Tada povređene noge (na štakama), velška pevačica Sian Evans briljirala je ne samo zahvaljujući neophodnoj dozi osećanja u ustaljenim strukturama krajnje pojednostavljenih numera a produkcije podređene pomodnosti, nego i zato što kao celina Kosheen – za razliku od većine svojih ispishnika – ima dovoljno nadgradnje i harmonija.

Scenski sekstet sadrži gitaru, bas i violončelo stopljenog zvuka, dok su iza njih DJ i bubnjar čiji je tipski zadatak da prosto dobošarski "podupla" naglaske elektronike u mat(r)ici. Takva atrakcija svoj ponoćni nastup u punoj – ali ne opasno krcatoj, kao nedavno za Stereo MCs – novobeogradskoj Hali sportova (ulaznica 350 din.) počela je sa *Slip & Slide* (*Suicide*), ali teško da je dostigla vrhunce sa Petrovaradinske tvrđave. Frontwoman Evans provincijske kluz-elegancije i bezlični pratioci su do jednoličnosti umuljali pesme, iako im debi-album *Resist* (Arista) pruža puno više mogućnosti.

Doduše, vredi priznati da Kosheen u odnosu na neposrednu konkurenciju barata i prednošću koja se zove (a sve češće zaboravlja) dinamika. Ne znajući za drugu/živu prirodu zvuka do digitalnu, čitavi naraštaji numere prave suptilnošću prvobitnih šporeta na struju: il' je ringla na nuli, il' je na kecu. Da bude jasnije, setite se

naših skorašnjih gostiju sličnog tipa, napornih Asian Dub Foundation (1) i metiljavih Stereo MCs (0). Binarno-pa-na-čoše, takve su im i "krivulje" – uglaste...

Ipak, ni dinamike nije bilo dovoljno, posebno jer su Kosheen počeli da se oprastaju i izlaze tek što su namakli sat programa. Bez obzira na par biseva s par pesama (krenuli su naravno od *Suicide*) ostao je gorkast utisak da smo eto ponovo u stanju da platimo, organizujemo i toplo primimo zvezde (ili bar aktuelne "top-listove"), makar one sve to baš uvek i ne zaslužuju. Izgleda da će još dugo naša metropola za mnoge ostati provincija...

Uzgred, šteta za džangl; beše masivan...

Pošto jugoslovenska turneja više nika ko i ne može da bude nego "mini", uz koncert u Novom Sadu za Kosheen je namaknut i treći SRJ-nastup – u Podgoricu, velju. Čudnom (sudbinskom?) rokadom datuma steklo se da bi Bristolci u metropoli Crne Gore trebalo da se pojave na večer dočeka Pravoslavne nove godine (u ovim krajevima poznate kao "srpske", a možda uskoro i kao "crnogorske"...), i gle(de) čuda baš na bini na glavnom gradskom trgu gde su obe političke stran(ke) zakazivale istovremene a suprotstavljene proslave!

Na stranu pitanja koliko je u Podgorici onih kojima bi baš o tom datumu posebno prijaao Kosheen i da li su oni namerno uvučeni u nečiju proslavu. No, zamislite veselja za zaprepasćene strance da tokom njihove svirke počne lokalni verski rat (pošto je Noć spaljenih badnjaka već prolećala...), a neki brkajlija recimo onako autokefalno razvuče krstačom po ledima nekog detića itd. Brejkbait, burazere!

U trenutku dok ovo pišem, zna se da je koncert Kosheena u negdašnjem Titogradu ipak premešten u halu, a proslave se zabranjuju... Samo nek' muzičari izvuku živu glavu, posle ćemo mi slaviti bez njih kako nam volja!

DRAGAN KREMER

KNJIGE

Dar pisca

Ljubica Arsić: *IKONA*, Beograd,
Narodna knjiga, 2002

Treba li dobro pisanu knjigu opteretiti zadržkom koji ostaje izvan osnovnog vido-kruga priče koja se u romanu priča ili pre-mašuje pravu prirodu interesovanja, a možda i imaginaciju autora? To je mnogo važnija dilema od eventualne radikalizacije pitanja statusa žena pisaca u savremenoj srpskoj književnosti. Prosečna, pa čak i vrlo dobra knjiga koju je napisala žena može uvek ostati prečutana; ako je autor muškarac, čak i sasvim slaba knjiga može pobrati sve pohvale i nagrade. Da je to tako možda se najbolje vidi ukoliko zamislimo kako je *Lapot* napisala neka Živojinka, ili da je *Oslobodioce i izdajnike* napisala Milovanka. Ko bi njima dao NIN-ovu nagradu, ikada? Smanjena podrška i usamljenost u stvaranju, ili ovlaš izrečene pohvale bez usredsređene kritike, utiču na umetničke domete.

Čini se da je sve ovo neophodno reći upravo povodom romana *Ikona* Ljubice Arsić, dobro i sa vidnim trudom napisane knjige u kojoj je uprkos tome propuštena izvanredna prilika da velika i značajna tema, sjajan izazov za stvaraoca, postane nezaobilazno

mesto savremene srpske literature. U ovom romanu glavni junak – što s razlogom privlači najviše pažnje – jedan je od najvećih srpskih pisaca, Laza Lazarević. Roman je napisan s puno rada na stilu, kao autentično traganje za izrazom i oblikom u kojem će se najbolje dočarati godine koje je Laza Lazarević proveo u Berlinu na studijama medicine. Ljubavni zaplet, a samo u pozadini naznačen je i obrazovni horizont romana, između budućeg pisca i čerke vlasnice pansiona u kojem je on odseo, podredio je sebi čak i naturalistički potresne vežbe iz anatomije. Ljubicu Arsić pri tom ne zanima nizanjanje i razlaganje svega što je zbog logike pripovedanja nužno otkriti i predstaviti da bi takva ljubav i njen nepovoljan ishod bili uverljivo predočeni, pa čitaocu uskraćuje čak i anatomiju iznenaadne zaljubljenosti koja ostaje neka neuhvatljiva misterija, ili se svodi na dodire prstića, izbor končića i sitno građansko zavodenje. Pripovedač(ica) zahvata iz unutrašnje perspektive samo svojstvo bića, stanja i njihov sled, zbog čega se ka-

rakteri ne razvijaju u motivaciji, nego u nekoj posebnoj romanesknoj fenomenologiji.

Napor stilizacije ne svodi se, naravno, na površinske ukrase, raspored atributa i specifičan ton koji rečenica Ljubice Arsić osvaja za sebe. Uostalom, tu je ona možda i najdalje od pripovednog stila samog Laze Lazarevića. Dramska napetost Lazarevićevih pripovedaka i njihova potresnost sasvim su odbačene, čime se, naravno, nešto važno i gubi, ali je autoru posle toga dopušteno da sam stvara, a ne da prati odjeke tuđih priča. U sledećem koraku, i to je takođe stvar doslednosti, pokidane su niti koje bi roman obavezivale da se čvrsto osloni na čuvene, tako dobro poznate delove Lazarevićevih pripovedaka. Od njih su ostali samo prerađeni ili diskretno uklopljeni tragovi. Pažljiv čitalac koji dobro poznaje Lazarevićevo delo može da ih prati kroz roman, ali roman i njegova umetnička uverljivost od njih mnogo ne zavise. S obzirom na prirodu priče, to se vidi naročito u poređenju romana s Lazarevićevim remek-delima kao što su *Verter* i *Švabica*. Čak i u trenucima kada se u liku iz romana rađa pisac, trenucima praćenim lepim i umesnim poetičkim komentarima, nema ni govora da bi se videli pravi i najdublji koreni Lazarevićeve imaginacije.

I tu se već otvara osnovni problem *Ikone*. Jer ovaj roman nije žitije velikog srpskog pisca, što je dobro, niti je odjek i pasti njegovog proznog dela, čime se nešto (sloboda) dobija a nešto (odjek pouzdanih vrednosti) gubi, ali nije ni radikalno suočavanje s izazovom i prevrednovanjem one tradicije kojoj se obraća. Roman bi, kada bi se iz njega izbacilo ime glavnog junaka, svakako nešto izgubio, ali bi zapravo to ogolilo da se interesovanje Ljubice Arsić odlilo na drugu stranu i da su Laza Lazarević i njegovo pripovedanje sve više ostali izgovor i povod, a ne pravi romaneskni cilj. Umesto romaneskne studije životnog i stvaralačkog slučaja velikog pisca, roman postaje studija jednog trivijalnog ljubavnog slučaja u pansionu Gučtar, a tome ne mogu da pomognu ni anđeli (ni Venders) ni ikona, studenti iz Japana koji povremeno hodaju u kimonu i hvale ljubavnu tehniku gejši u poređenju s nemaštovitim nemačkim lorfama, kolege iz Španije, Rumunije i Bugarske, ili slučaj oholih gostiju restorana koji doručuju u gaćama a kelneri ih služe goli, maskarade, Laza preobučen u Anu koji juri anđela po ulicama Berlina, različiti snovi, vrt sa čudesnim figurama i gužva na ulici u kojoj ima i neobičnih bića no u mašti skulptora, te napokon neopisiva količina životinjske rasutih po stranicama knjige, od mudrog papagaja kojem je dopušteno da sve vidi i zna, do "jastuka ispunjenog ma-

lim žabama" kojim se jedan frojdistički simptom zaokružuje. Sve su to manje ili više zanimljive, uspele ili manje uspele intervencije mimo osnovnog pripovednog interesa romana, a u samom središtu ostaje nešto što nije važno ni za razumevanje književnog dela i lika Laze Lazarevića, niti doprinosi da se oblikuje jedan poseban, upečatljiv karakter koji bi automnomno postojao. Laza Lazarević se od tražičnog heroja jedne nedozvoljene ljubavi ili pak društvenim predrasudama okovanog srpskog malograđanina pretvara u nešto malo, obično, usputno, što se u jednom dobu svuda sreće i nikome ništa ne znači. To još na početku romana nagoveštava besmislen Lazin dar – prazna duvankesa poklonjena Ani. Metafizika praznine, u kojoj je bio poslednji spas i koja bi

pojačala nihilizam prošlosti i sećanja na koji se tu i tamo upućuje, ostaje daleko izvan dosega pripovedanja.

Sapet između neubičajeno velikog broja odjeka srpske i nemačke poezije devetnaestog veka i folklor, kao svedočanstva duha epohe i kontrasta dveju društvenih sredina, između velikog napora uobličavanja i ispuštanja osnovnog plana pripovedanja, *Ikona* Ljubice Arsić je dobro napisana knjiga u kojoj nisu iskorišćene i one najveće mogućnosti. Susreti srpske proze s velikim srpskim piscima do sada nisu dali najveća umetnička dostignuća, ali interesovanje za Lazu Kostića i Drainca, Andrića i Crnjanskog, Milicu Stojadinović Srpkiju i Dositeja pokazuju da je možda sazrelo vreme i za remek-delo posvećeno nekom srpskom piscu. ■

ALEKSANDAR JERKOV

SCENA

Nagrada "Lazar Trifunović"

U ponedeljak 14. januara 2002. godine u Likovnoj galeriji Kulturnog centra Beograda uručena je Nagrada "Lazar Trifunović". Žiri u sastavu: Jasna Tijardović, predsednik, i dr Slobodan Mijušković i Milena Marjanović, članovi, odlučio je da za 2001. godinu ovu prestižnu nagradu za likovnu kritiku i kritičko pisanje o savremenoj likovnoj umetnosti dodeli Dragici Vukadinović, istoričaru umetnosti i likovnom kritičaru iz Beograda, za tekst "Mesto u prostoru", objavljen u monografiji koja prati retrospektivnu izložbu fotografskih radova Branimira Debeljkovića organizovanu u Umetničkoj galeriji "Nadežda Petrović" u Čačku, a potom priređenu u Paviljonu "Cvijeta Zuzorić" u Beogradu.

Dragica Vukadinović se predstavljajući i tumačenjem fotografije bavi već tridesetak godina i njen dugogodišnji rad karakteriše lični, autorski pristup u izložbama i tekstovima. Vukadinovićevoj pripada pionirsko mesto u afirmisanju specifičnog mesta fotografije unutar prostora umetnosti, kaže se, između ostalog, u obrazloženju žirija.

Nagrada "Lazar Trifunović" sastoji se od plakete, novčanog iznosa i organizacije autorske izložbe laureata u okviru redovnog programa Likovne galerije Kulturnog centra Beograda.

Dosadašnji dobitnici ovog prestižnog stručnog priznanja su: Mileta Prodanović, Ljiljana Činkul, Lidija Merenik, Branislav Dimitrijević, Jasmina Čubrilo, Stevan Vuković, Bojana Pejić i Jovan Despotović.

Odlazak primabalerine

Posle 25 godina bavljenja umetničkom igrom na sceni Baleta Narodnog pozorišta u Beogradu, primabalerina Milica Bijelić oprostila se od svoje publike naslovnom ulogom tj. kao Margerita Gotje u baletu *Dama s kamelijama*.

Njen umetnički hod započeo je u baletskoj školi "Lujko Davidović", nastavljen pohađanjem baletske škole u Moskvi, a odmah potom počinje i njena igračka karijera u

Narodnom pozorištu u Beogradu. Posle samo nekoliko meseci igranja u ansamblu dodeljene su joj uloge u nivou već afirmisanih igrača, što ju je i dovelo do statusa primabalerine. Sjedinjeno iskustvo koje je sticala u koreografijama najboljih autora (D. Parlić, V. Kostić, Mlakarevi, Ž. Prebil, M. Šparemblek, L. Pilipenko...) proizvelo je krhku, vazdušastu, ali i energičnu scensku pojavu koju ćemo pamtit po nadahnutu izraženoj ljupkosti, ljubavi, patnji. Nezaboravna kao Žizela ili kao Svanilda iz *Kopelije*, iz svih brojnih uloga Milica Bijelić je ostavila trag zanosnog, lepršavog, setnog, ali pre svega mladalačkog duha na sceni beogradskog baleta.

I. M.